

Co znamená komunitní zahrada?

Lucie Pančíková, Markéta Flekalová

Pojem komunitní zahrada dosud nemá žádnou ustálenou definici, jelikož se jedná o odvětví, které není předmětem vědeckého zkoumání nikterak dlouho. Komunitní zahrady (v zahraniční literatuře někdy také městské zahrady – urban gardens) jsou velmi různorodé a rozhodující není ani tak jejich vzhled jako spíše způsob fungování a produkce.

Zásadním určujícím znakem odrážejícím se v názvu je důraz na společenský rozměr – na rozdíl od zahrádkářských osad, za které bývají komunitní zahrady (KZ) někdy zaměňovány, jsou KZ společně spravovány a užívány skupinou aktivních lidí, nikoliv jednotlivci na vymezených parcelách, což přispívá k navázání a prohloubení sociálních vazeb v rámci skupiny, ať už se jedná o sousedy, školy, církve či jiné spolky. Pokud se nějaká forma parcel v KZ vyskytuje, jsou menší a ne vždy na formálním půdorysu. Provozní řád nebo pravidla uspořádání KZ bývají také volnější, o to více se však upřednostňuje ekologické pěstování bez použití chemických hnojiv, pesticidů a herbicidů. Bývá pravidlem, že se zahrady až několikrát týdně otevírají veřejnosti (v některých případech je práce s lidmi vně skupiny podmínkou získání finanční podpory).

KZ od zahrádkářských osad odlišuje rovněž jejich poloha vzhledem k bydlišti zahrádkářů – zahrádkářské kolonie se zpravidla nenacházejí v přímé návaznosti na bydlení, KZ bývají umístěny v místě bydliště a jsou většinou menší rozlohy. V KZ neexistuje v mnoha případech strukturovaný systém cest a žádné ploty nebo živé ploty mezi parcelami kromě nízkých hraničních značek. Stavby na jednotlivých parcelách jsou k vidění málokdy, protože náradí se sdílí. Podle Christy Müller, autorky knihy *Urban Gardening*, jsou chybějící ploty vůbec znakem komunitních zahrad, což ale platí spíše mimo území ČR.

Typy

Komunitní zahrady jsou velmi rozmanité snad ve všech svých aspektech. Jak již bylo řečeno, společenské hledisko je vlastní všem zahradám. Různá je však míra sdílení – škála se rozpíná od objektů, kde všichni obhospodařují všechno, přes přítomnost parcel i společných prostorů až po zahrady, které jsou víceméně rozparcelované. Různý je stupeň určité nezávislosti – zatímco některé skupiny pěstitelů se snaží realizovat svůj sen o maximální nezávislosti na „systému“, jinde jde spíše o čínorodé trávení volného času.

KZ mohou vznikat v okolí bytových domů, náležet ke školám, školkám, zdravotnickým areálům, kde plní často terapeutickou funkci. Mohou být střešní zahradou stejně jako určitou formou parku či veřejným sadem.

Některé zahrady musí být z různých příčin mobilní, jiné mají trvalejší charakter. V Německu se objevují i tzv. interkulturní zahrady, sloužící pro integraci různých etnik. Jedna z prvních takových zahrad byla založena v roce 1995 v Göttingenu při informačním centru pro válečné běžence z Bosny. Ženám, na které se centrum soustřeďovalo, prý z jejich domoviny nejvíce chyběla právě jejich zahrada.

Tento specifický typ zahrad se do velké míry prolíná s tzv. městským zemědělstvím (urban agriculture). Pod KZ proto někdy spadají i tzv. Selbsterntegärten, kde jsou jednotlivé plodiny pěstovány v dlouhých řádcích a příčně k tomu jsou vyznačeny jednotlivé „parcely“ pronajímatelů, kteří se o rostliny starají a sklízí je, seti či výsadbu má ale na starosti správce zahrady. S tématem souvisí také různé solidární zemědělské projekty, například komunitou podporované zemědělství.

Historie

Některé zdroje za první komunitní zahrady považují tzv. Schreberovy zahrádky. Ve druhé polovině 19. století, v průběhu rapidní urbanizace, se do měst v Německu stěhovalo stále více lidí. Prostředí bylo zejména pro děti nepřijemné a nebezpečné. Tak v roce 1864 v Lipsku ředitel ZŠ Ernst Hauschild aktivizoval přes 250 rodičů, kteří na pozemku pronajatém od města zřídili hřiště a sportoviště. Místo bylo pojmenováno po ortopedovi Danielu Gottliebu Moritzu Schreberovi, který dlouhodobě propagoval potřebu zeleně ve městech jako prostoru pro hry dětí. Toto první „Schreberovo náměstí“ vzniklo v roce 1865 v Lipsku, v blízkosti několika škol. Bylo organizováno jako společný a komunitou využívaný prostor. Společně s prostorem vznikla a udržela se komunita lidí, která se o něj starala – včetně definování práv a povinností všech členů. O čtyři roky později začaly po jeho okrajích vznikat tzv. „dětské zahrádky“, které sloužily k pěstování ovoce a zeleniny a měly i vzdělávací funkci, ale již reprezentovaly individualizaci v rámci komunity. Původně volné plochy, kde se děti učily jednat zodpovědně v dlouhodobém hledisku (aby získaly úrodu), byly brzy převzaty rodinami a oploceny. Byl ale položen základ zahrádkářského hnutí, které v mnoha podobách (s různým posunem na škále komunitní – individuální) formuje podobu měst dodnes.

Srov. Zahrádkové osady v Praze. Jana Kolková Rydvalová, Petr Kolka, ZPK 1/2014

Oproti guerilla gardeningu, který se dá definovat jako nepovolené snahy o zvelebení nevzhledných, například ladem ležících ploch či objektů patřících jiné osobě či městu podle vlastního úsudku se jedná o legální aktivitu na zpravidla pronajatém pozemku, svépomocně obhospodařovaném, většinou za účelem produkce vlastní zeleniny. Zahrady jsou jen v menší míře ryze okrasné, v některých je dokonce chováno drobné zvířectvo. V závislosti na majetkových poměrech v rámci pozemku mohou být zahrady dočasné a někdy i mobilní (použití mediálně známých vaků – bagů, které rovněž kompenzují nevhodnou kvalitu nebo kontaminaci rostlé půdy). Téměř výhradně se jedná o ekologicky motivovanou i provozovanou aktivitu, spjatou většinou s městským prostředím.

Shrnuto: Zásadní je sociální podtext a důraz na udržitelnost v kontrastu k současnému systému produkce potravin.

Jedna z neznámějších německých komunitních zahrad, Prinzessinnengarten v Berlíně
Foto Vlasta Hábová

I když do určité míry pěstování zeleniny a ovoce například ve dvorech a vnitroblocích ve městech bylo přítomno vždy, spouštěčem zvýšeného zájmu městských veřejných prostranství pro zeleninové záhony byly především krize a hrozící nedostatek potravin. Zejména během světových válek byly zahrady významným doplňkem produkce potravin, využívanými i propagandou (Vítězné zahrady – pěstování zeleniny přispějete k vítězství). Po první světové válce mnoho válečných navrátilců, bez práce a bez domova, osidlovalo okraje Vídně a budovalo neformální, ilegální osídlení včetně samozásobitelských zahrad. Tento přístup „zdola-nahoru“ byl startovacím bodem pro debaty o formálním a neformálním, ilegálním a městem podporovaným v urbanismu Vídně.

Za kolébku novodobého komunitního zahradničení s výrazným vlivem občanské angažovanosti je označován New York 60. a 70. let. V důsledku první ropné krize v roce 1968 následované hospodářským poklesem spojeným s nezaměstnaností a vlivem přesunu průmyslového i sociálního těžiště na předměstí se ve vnitřních částech města zvyšují počty opuštěných objektů, a ruiny se stávají rájem krys, odpadků, drog a prostituce. V roce 1973 začíná skupina aktivistů nazývajících se Green Guerrillas pod vedením místní umělkyně Liz Christy zabírat na Manhattanu plochy pro komunitní zahrádky. I přes vážné existenční ohrožení v letech následné hospodářské konjunktury organizace „Operation Green Guerrillas“, jež se z iniciativy vyvinula, slouží dodnes pro zvyšování informovanosti a podporu zainteresovaných zahrádkářů. V roce 1978 bylo zřízeno kontaktní místo stanice Green Thumb. Z bottom-up aktivit se rekrutovalo regulérní oddělení v rámci správy veřejných prostranství v New Yorku. Organizace za pronájem nepožaduje peníze. Financována je ze státního programu pro rozvoj měst.

Zakladatelé snad nejznámější německé komunitní zahrady Prinzessinnengarten zase ve stejnojmenné knize přiznávají inspiraci Kubou 90. let, kde nedostatek nafty způsobený rozpadem Sovětského svazu ochromil konvenční zemědělství. Dnes prý tři čtvrtiny spotřeby zeleniny na Kubě pokrývá podle oficiálních zdrojů právě urbánní zemědělství (Prinz, s. 16-17).

Důvody dnes

Podle urbanistky Marit Rosol jsou vlastnosti prostředí, které přispívají k touze po založení zahrady, dvojího typu. Kvalitativními jsou nedostatek veřejného prostoru s atraktivní náplní pro trávení volného času a nedostatek zeleně obecně. Z hlediska kvalitativního jsou rozhodující špatná dosažitelnost zeleně a krajiny, chybějící vybavenost parků, nízký potenciál emočního sepětí s místem, nedostatek proměnlivosti, péče o zeleň a zábavy (daný nedostatečným povědomím o potřebách uživatele). Aktivity obyvatel se tak dají v mnoha případech považovat za novodobou analogii okrašlovacích spolků, které měly na srdci zvelebování města, přestože

dnes stejně jako v minulosti někdy v urbanistech a architektch vzbuzují obavy.

Za klíčové motivy uživatelů jsou považovány touha po zahradnickém vyžití, sociální motivy (sounáležitost, soudržnost, skupina, kontakt, komunikace), ekologické uvědomění či forma politického vyjádření, samozásobitelsví, významnou roli hrají vlastní malé děti (vzdělávací motivy), touha po smysluplném pohybu a aktivním odpočinku i po kreativní činnosti. Komunitní zahrada má často etický podtext – je revoludou proti neudržitelnému globálnímu potravinovo-logistickému kolosu. Zásadním motivem, jak udává Marit Rosol, je však zejména fakt, že zahradničení zainteresovaným lidem dělá radost.

Zásadní je sociální aspekt

Komunitní zahrady jsou společenskou aktivitou. Kromě aktivního budování sítě vztahů a kontaktů v rámci skupiny působí sekundárně na své okolí ve formě zvýšení sociální kontroly a upozorňují obyvatele na prostředí jejich bydliště, které pak lépe pojmají za své. Marit Rosol ale ve své dizertační práci naopak zmiňuje, že se někdy může vandalismem projevit nedostatek respektu k dobrovolnické práci, a proto je nezbytná vydatná práce s veřejností. Zvýšením identifikace, případně přejímáním zodpovědnosti za konkrétní zahradu jsou posíleny vazby na čtvrt (Rosol, s. 290). Z mnoha případů je znám blahodárny vliv KZ na integraci různých etnických i socioekonomických skupin. Existuje ale i zcela protichůdné tvrzení, že zaujímáním plochy skupinou dochází k privatizaci veřejného prostoru a dokonce ke vzniku tzv. gated community, kam ten, kdo nesdílí žádoucí smýšlení, nemá přístup.

Udržitelnost

Snaha o ekologické nebo chcete-li udržitelné hospodaření v rámci komunitních zahrad má etický podtext – jde nejen o snahu vymanit se alespoň částečně ze spárů konvenčních producentů potravin, ale i o touhu po lokální a „bio“ sklizni, která co nejméně poznamenává životní prostředí. Kromě snahy o šetrnou produkci plodin mají zahrady vliv na ekologii města i samy o sobě. Zmiňována je například zvýšená biodiverzita, ačkoliv podle některých odborníků má původní ruderální porost, na jehož místě některé KZ vyrostly, vyšší ekologickou hodnotu. Za zmínku stojí vzdělávací funkce, která seznamuje s přírodními procesy ty nejmenší a u dospělých rozvíjí v bohatých společnostech pomalu vytrácející se tradiční zahradnické dovednosti. Etická otázka je obzvláště podstatná při spolupráci s různými firmami – některé KZ se nevyhýbají spolupráci s komerční sférou, firmy ale musí vyznávat podobnou filozofii.

Potravinová soběstačnost?

Ačkoliv cílem komunitních zahrad není být stoprocentně samozásobitelským celkem, protože přiznávají, že to není zcela možné, v mnoha částech světa sílí fenomén

městského zemědělství, a komunitní zahrady tvoří jeden z prvků, na který se v tomto ohledu spoléhá.

Již nyní se ve městech vyprodukuje 15 procent celkového světového množství jídla (Bleuzé, Pötz, 2012, s. 361). Ačkoliv v roce 2008 mělo například v Berlíně 80 000 domácností zeleninovou zahradu (Deelstra et al. in Bleuzé, Pötz, 2012, s. 358), na oněch 15 procent má jistě vliv i fakt, že určitý podíl plochy měst stále připadá na ornou půdu. Profesor Frank Lohrberg z univerzity v Cáhách v knize *Urban Gardening* zmiňuje, že podle statistik je stále průměrně čtvrtina ploch ve velkých německých městech vedena jako zemědělská plocha (Agrarland, Lohrberg in Müller, s. 140). Město hraje v systému zásobení potravinami jistě svou roli, jen stěží se však může stát potravinově soběstačnou jednotkou. Obzvláště zohledníme-li neustále se zvyšující počet obyvatel a s tím související kontinuální tlak na nezastavěná území v intravilánu i na okraji měst. Ačkoliv existují snahy o začlenění urbánního zemědělství do zemědělské politiky EU (pro ten účel vznikla *Barcelona Declaration on Urban Agriculture and the Common*

Agricultural Policy), prof. Lohrberg doporučuje logické řešení – základním předpokladem pro posílení role regionální produkce by spíše než pěstování okurek na střechách měla být strategie rozvíjet zástavbu raději dovnitř než vně stávajících hranic měst a uchránit tak v co největší míře často kvalitní úrodnou půdu v bezprostředním okolí sídel. Kromě větší efektivity hospodaření by mělo dojít ke zmírnění spekulace s pozemky. Neméně důležitá je pak podpora komunikace se zemědělci, k čemuž by měly přispívat i municipality.

Zeleň vs. zelenina

Komunitní zahrady nechtějí nahrazovat stávající formy městské zeleně. Nemají celoměstský ani reprezentativní význam a jsou vázány téměř výhradně na obytné zóny nebo (dočasně) ladem ležící plochy, na jejichž údržbu obce nemají peníze. Mezi zájmy zahrádkářů a projektantů či realizátorů by tak nemělo docházet ke kolizi. Prof. Lohrberg zmiňuje, že reprezentativní zeleň s přesahem k umění a bez užitkového významu zdůrazňuje rozdíl mezi městem a venkovem – jedná se o tra-

Součástí plochy v berlínské části Tempelhof, která dříve sloužila jako vojenské a přehlídkové letiště, je i komunitní zahrada
Foto Vlasta Hábová

Ukázková, školní a komunitní zahrada De Groene Inval v nizozemském městě Barn
Foto Vlasta Hábová

dici, která má i nadále opodstatnění (Lohrberg in Müller, s. 146), ačkoliv v historii se objevovaly i tendence nahradit okrasnou zeleň rostlinami užitkovými. V německém prostředí je za proroka této myšlenky považován silně sociálně smýšlející krajinářský architekt Leberecht Migge (1881–1935).

Jedním z důležitých aspektů KZ je svoboda pracovat v zahradě, ale i s touto činností kdykoliv skončit, což odporuje nutné kontinuitě a dlouhodobé péči, která je nezbytná pro vývoj kvalitních parků a dalších zahradně-krajinářských děl. Dobrovolnické projekty navíc v žádném případě nemohou a ani nechtějí nahradit odbornou práci v oblasti veřejné zeleně. Nedostatek času a know-how je jen jedním z důvodů, proč o veřejné parky pravděpodobně nebudou v budoucnu pečovat dobrovolníci v masovém měřítku.

Ačkoliv města mohou určit místa, kde komunitní zahrada může, nebo nemůže být umístěna a zahrádkáři mohou využít služeb krajinářského architekta, je třeba se

spektovat fakt, že chtějí ovlivňovat uspořádání prvků v rámci zahrady a toho, co se zde bude dít. Dobrovolnická práce ve veřejné zeleni tak nemůže být vypočítavou strategií ze strany města, jak pouze nahradit placenou práci. Spolupracovník kanadské neziskové organizace zabývající se životním prostředím Stewart Chisholm se domnívá, že lidé nikdy nebudou motivováni pracovat ve veřejných parcích, pokud si budou myslet, že se tak municipalita pouze zbavuje zodpovědnosti. Důvodem jsou daně, které občané odvádějí, a za ně pochopitelně očekávají určité služby.

Zahradní architekt se může, ale i nemusí (kvůli omezeným financím) podílet na návrhu komunitní zahrady, v nejradiálnějších případech je vstup jakéhokoliv projektanta programově nežádoucí. Pomoc odborníka může být využita zejména v rámci poradenství a profesionálního vedení, které může pomoci zajistit dlouhodobější fungování zahrady. Přínos pro náš obor je ale zejména v jiné rovině: nové zahradní iniciativy přispíva-

jí k postupné změně image celého oboru, což souvisí i s tím, že protagonisty jsou často mladší, vzdělaní lidé, kteří nestojí na okraji společnosti, ale v jejím středu. (Dams in Müller, s. 164). Se společenským přijetím zahrady a zvýšením její prestiže jako „cool“ místa, kde je možné potkat zajímavé lidi, dochází k postupné proměně image stabilnějších forem zahrad a zejména zahradnické práce. Možná se tak v budoucnu budeme méně potýkat s požadavkem (ne)populární „bezúdržbové“ zahrady.

Městské koncepce

Zatímco podnět pro založení komunitní zahrady musí vždy plynout zdola, od budoucích uživatelů, obec může aktivitám jít naproti a současně je i částečně regulovat prostřednictvím celoměstských koncepcí, regulačních plánů apod. Pro komunikaci se zájemci a zrychlení procesu je vhodné zřídit koordinační a poradní místo a v případě aktivní podpory se i podílet na financování. V New Yorku byly programy napomáhající městskému zahradničení přijaty již v roce 1978 a strategie dalších měst v USA (mj. Portland, Detroit, Chicago nebo Seattle) často zahrnují i zmiňované koncepce městského zemědělství. V Chicagu byl v roce 2011 aktualizován územní plán, který stanovil, ve kterých oblastech je městské zemědělství přípustné. V kanadském Torontu byl v roce 1999 schválen akční plán, který prikazoval v každém ze 44 obvodů zřídit komunitní zahradu. Protože ale město nedisponuje dostatkem nevyužívaných volných ploch, jsou zahrady zakládány převážně na území kostelů, knihoven, nemocnic nebo v parcích, kde ale nesmí kolidovat se stávajícím využitím. Na evropském kontinentu disponuje koncepcí urbánního zahradničení Barcelona (1997), Paříž (Main Verte z roku 2003) nebo Londýn (Capital Growth, věnující se zejména zanedbaným oblastem, vznikl při příležitosti OH 2012). Vídeň kromě jednorázové finanční podpory 3600 eur pro každý městský obvod nabízí také kompost z městského bioodpadu. Mnichov v regulačním plánu (Bebauungsplan mit Grünordnung) povoluje KZ v rámci obytných souborů a zároveň stanovuje, jak vysoké mohou být (bukové) živé ploty. V některých městech (Mülheim an der Ruhr, Lipsko) fungují databáze volných ploch, které mohou aktivní občané „adoptovat“, v New Yorku je podobná databáze přístupná přes aplikaci v chytrém telefonu. Ne vždy se ale výraznější aktivita města setkává s nadšením. Zahradkáři někdy dávají přednost setrvání v šedé zóně, protože legitimizace s sebou přináší náklady a v Německu pak také různé zákonné regulace.

Vliv na lokalitu

Komunitní zahrady jsou spjaty převážně s městským a velkoměstským prostředím. Zatímco v prolukách rostoucích měst zpravidla fungují pouze dočasně, než se pro plochy najde jiné, rentabilnější využití, v tzv. smršňujících se městech, jimž ubývá obyvatelstvo, naopak plochy městského zemědělství zaujímají místo zboře-

ných budov. Ať už se jedná o New York 70. let nebo o současné Lipsko, s prosperující komunitní zahradou může být spojen proces gentrifikace, kdy se dříve neatraktivní lokalita, v tomto případě díky vzrůstajícímu společenskému životu kolem KZ, stává zajímavou pro bohatší společenskou vrstvu a vlivem vzrůstu cen nemovitosti zahrada sama sebe zahubí. To je případ komunitní zahrady v zástavbě z gründerského období v lipské čtvrti Lindenau, která se po odlivu obyvatel na předměstí stala rejdištěm drogové scény. Zahrada zde oživila občanskou aktivitu a sociální dohled, došlo k probuzení lokality, dnes ale sama zápasí o přežití. Zvýšení atraktivity má však jinak pozitivní dopad – v oblasti dochází k všeobecnému rozvoji a přílivu investic, což následně znamená i zakázky pro profesionály v oboru (například při obnovách ulic). Soukromý developer v Berlíně se v 80. letech úspěšně prosadil díky sloganu „Bydlení u Volkspark Lichterade“ – komunitní zahrady, která od roku 1981 funguje jako veřejný park, ale o jeho údržbu se starají dobrovolníci a jejich finanční příspěvky, což paradoxně znamená, že v parku na sídlišti svého času bývaly k vidění dokonce letničkové výsadby. Ačkoliv se situace po znovusjednocení Berlína změnila, park je stále navštěvovaný.

Jak zmiňujeme v tomto časopise několikrát, životaschopnou komunitní zahradu není možné bez předchozího veřejného projednání navrhnout podle libovůle projektanta. To se týká nejen lokalizace, ale i vnitřního uspořádání. Je to pochopitelné – péče funguje na dobrovolné bázi, nikoliv jako zakázka pro firmu. To ale neznamená, že profesionální projektant musí ostrouhat. Je jen potřeba, aby požadavek vzešel od veřejnosti a samotné uspořádání pak bylo s budoucími zahrádkáři důkladně projednáno. Ohledně obecných doporučení by v zahradě měl být dostatek prostoru na záhony i plochy pro společenské aktivity a celková rozloha smysluplně dobrovolnický obhospodařovaného pozemku by neměla přesahovat plochu 3000 m² (Rosol, s. 275). ■

Zdroje:

<http://ht.ly/aRbrl>

MARIT ROSOL.
Gemeinschaftsgärten in Berlin: eine qualitative Untersuchung zu Potenzialen und Risiken bürgerschaftlichen Engagements im Grünflächenbereich vor dem Hintergrund des Wandels von Staat und Planung. Berlin: Mensch-und-Buch-Verl, 2006. ISBN 3866640765.

MIT TEXTEN VON MARCO CLAUSEN UND STEFANIE MÜLLER-FRANK; NOMADISCH GRÜN (HG.). Prinzessinnengärten: Anders gärtnern in der Stadt. Köln: DuMont, 2012. ISBN 9783832194369.

MÜLLER, Christa. Urban Gardening: über die Rückkehr der Gärten in die Stadt. München: Oekom, 2011, 349 p. ISBN 9783865812445.

VON DER HAIDE, Ella. DIE NEUEN GARTENSTÄDTE: Urbane Gärten, Gemeinschaftsgärten und Urban Gardening in Stadt- und Freiraumplanung Internationale Best Practice Beispiele für kommunale Strategien im Umgang mit Urbanen Gärten [online]. München, 2014 [cit. 2016-01-29]. Dostupné z: http://www.urban-gardening.eu/wp-content/uploads/2014/11/ella_v_d_haide.pdf.

ILKA APPEL/CHRISTINA GREBE/MARIA SPITTHÖVER. Aktuelle Garteninitiativen Kleingärten und neue Gärten in deutschen Großstädten. [Online-Ausg.]. Kassel: Kassel Univ. Press, 2011. ISBN 9783862191147.

SENATSVORWALTUNG FÜR STADTENTWICKLUNG UND UMWELT.Strategie Stadtlandschaft Berlin: natürlich urban produktiv. Berlin, 2012. ISBN 9783889613325.

HILTRUD PÖTZ & PIERRE BLEUZÉ, [MET MEDEW. VAN: AMAR SJAUW EN WA, TEKSTRED.: TINI VAN BAAR .. ET AL. a VERT. DEBORAH SHERWOOD .. ET AL.]. Groenblauwe netwerken voor duurzame en dynamische steden = Urban green-blue grids for sustainable and dynamic cities. Delft: coop for life, 2012. ISBN 9789081880404.

Ike Krasny (ed.) Hands-on Urbanism 1850 - 2012. The Right to Green. Honkong: MCCM Creations, 2014. 356 p., ISBN 978-988-15217-4-3